

HITTA DEN
ANSVARIGE

Vart vänder vi oss om vi upplever diskriminering?

Mål för den sjätte träffen är att

- få kunskap om vart jag vänder mig om mina rättigheter kränkts
- få kunskap om hur jag kan anmäla diskriminering och vad som är viktigt att tänka på vid anmälan
- ? (Plats för eventuellt eget mål som gruppen kommer överens om)

Inled med en kort må-runda.

Backspegel och spanrunda.

Arbetet mot diskriminering och för lika rättigheter är ständigt pågående och berör stora delar av samhället. Det är staten som ska se till att det som uttrycks i internationella konventioner kommer in i lagstiftningen. Vi har i denna studiecirkel sett hur staten försöker trygga allas lika värde och rätt genom diskrimineringslagstiftningen. När det kommer till hur rättigheterna ska yttra sig i praktiken ligger ett stort ansvar på bland annat myndigheter, landsting och kommuner.

I denna träff tittar vi på hur du går tillväga för att påtala när du själv eller någon annan blivit negativt särbehandlad eller diskriminerad. Ibland kan det dessvärre vara så att det inte går att lösa en konflikt som uppstått. Då kan hjälp behövas för att reda ut det som hänt och få möjlighet till upprättelse. Vi ska därför också titta på hur en anmälan om diskriminering kan gå till och vad du kan göra för att få stöd och hjälp.

Fundera och samtala

Vilka tankar och känslor väcker bilden som inleder kapitlet hos dig? Fundera en liten stund. Gör sedan en "runda" där ni berättar för varandra.

Vem ska jag vända mig till?

Om du upplever att du blivit illa behandlad är ett första steg att vända sig till den som är ansvarig för verksamheten. På bilden nedan kan du se vilka instanser i samhället som vanligen har det yttersta ansvaret för olika verksamheter. En bra början är att lyfta en fråga med den som är närmast ansvarig. Det kan handla om chefen, vårdgivaren, hyresvärden eller liknande. Om du inte har förtroende för den personen kan du vända dig till en annan person i verksamheten som är ansvarig. När du går på ett möte om ditt ärende är det bra att se till att det protokollförs. Det kan också vara bra att ta med någon, både som stöd och vittne. Om du vill kan du också välja att kommunicera skriftligt.

Kommuner

Kommuner ansvarar till exempel för skolan, socialtjänsten, omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning och vissa typer av hälso- och sjukvård. De ansvarar också för medborgarservice såsom stadplanering, räddningstjänst och bostadsförsörjning.

Landsting och regioner

Landstingens huvudsakliga uppgift är medborgarnas hälso- och sjukvård, tandvård (för personer under 20 år) och kollektivtrafik. Hälso- och sjukvårdslagen beskriver vilka skyldigheter som stat, landsting och vårdpersonal har.

Regering

Regeringen utses av statsministern. Regeringens uppgift är att lägga fram förslag och propositioner som riksdagen sedan beslutar om.

Riksdag

Sveriges lagar stiftas av riksdagen. Riksdagen godkänner också vem som utifrån resultaten i valet som ska bli statsminister. Riksdagen granskar regeringen.

Myndigheter

Myndigheterna ska se till att riksdagens och regeringens beslut genomförs. Myndigheterna måste följa lagar och förordningar. Om någon är missnöjd med ett beslut som en myndighet fattat går det att överklaga till en förvaltningsdomstol.

Rättsväsendet

I rättväsendet ingår de myndigheter som ansvarar för den enskildes säkerhet och trygghet. Domstolarna, polisen, åklagarmyndigheten, kriminalvården och brottsoffermyndigheten är exempel på delar av rättväsendet.

Om att anmäla diskriminering

Tyvärr går det inte alltid att hitta en lösning i en situation då en person upplever att hen blivit illa behandlad. För att få stöd att reda ut det som hänt och få möjlighet till upprättelse kan diskrimineringsombudsmannen eller en lokal antidiskrimineringsbyrå vara till hjälp. När det gäller arbetslivet är det i första hand fackföreningarna som hanterar diskrimineringsärenden. Preskriptionstiderna, alltså hur lång tid du har på dig att anmäla innan ärendet anses för gammalt, kan variera. Det är därför viktigt att så snart som möjligt efter att händelsen inträffat göra en anmälan.

Några tips om vad du kan tänka på om du vill driva ett ärende

För en person som känner sig kränkt är det ofta svårt att förhålla sig lugnt och sakligt. Därför är det en fördel om du är väl förberedd. Här är några tips:

- Skriv upp vad som hände med alla detaljer. Var konkret. Vad exakt hände? När hände det?
- Träna genom att berätta för någon du har förtroende för.
- Har du något bevis att ta med dig? Det skulle exempelvis kunna vara ett brev, mejl eller ett sms.
- Finns det vittnen?

Intervju med Linda Höglin, sammankallande för Sveriges Antidiskrimineringsbyråer

Vad är Sveriges Antidiskrimineringsbyråer?

Sveriges Antidiskrimineringsbyråer är ett nätverk som samlar lokala ideella antidiskrimineringsbyråer. Vi arbetar för att motverka diskriminering och för att främja alla människors lika värde.

Vad kan anmälas till er och vad kan ni hjälpa till med?

Vi tar emot anmälningar om diskriminering utifrån Diskrimineringslagen och erbjuder kostnadsfritt råd och stöd för personer som diskriminerats. Vi hjälper till med att utreda, förhandla, förlika och anmäla fall vidare till olika instanser.

Hur går en anmälan till?

En anmälan kan göras direkt till den lokala byrån närmast dig eller till Sveriges Antidiskrimineringsbyråer för vidare hänvisning. Anmälningar tas emot via telefon, mejl, brev eller personligt besök. Alla kontaktuppgifter går att finna på vår hemsida www.adbsverige.se.

Hur arbetar ni i övrigt mot diskriminering och för mänskliga rättigheter?

Vi arbetar förebyggande och opinionsbildande för att motverka och förhindra diskriminering. Bland annat erbjuder vi utbildningar, både grundläggande och specialanpassade, kring diskriminering. Varje år driver vi kampanjer och medverkar vid olika nationella arrangemang, såsom Almedalsveckan och Pridefestivaler, för att uppmärksamma och sprida kunskap i olika frågor rörande diskriminering

Kan ni även hjälpa till om det inte rör sig om diskriminering i lagens mening?

De flesta lokala byråer erbjuder även råd och stöd i vissa frågor som går utanför diskrimineringslagen. Flera av de lokala byråerna hjälper exempelvis till i frågor om kränkande behandling enligt skollagen. Vilka frågor som detta gäller skiljer sig dock åt. Vi försöker däremot alltid, när det är en fråga som vi inte kan hjälpa till med, att hänvisa till andra. Finns det funderingar kring om en händelse är diskriminerande eller om vi kan hjälpa till, är det alltid lättast att ta kontakt med oss direkt.

Intervju med Agneta Broberg, diskrimineringsombudsman, DO

Vad är DO?

Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter. Det gör myndigheten bland annat genom att se till att diskrimineringslagen följs. DO övervakar också att föräldraledighetslagen följs och att föräldralediga inte blir sämre behandlade på jobbet.

Vad kan anmälas till er och vad kan ni hjälpa till med?

Du kan anmäla till DO om du upplever att du har blivit diskriminerad och det har samband med diskrimineringsgrunderna. Du kan också anmäla om en arbetsgivare har missgynnat dig i samband med din föräldraledighet.

Det kostar ingenting att göra en anmälan till DO.

DO väljer vilka ärenden som ska utredas och drivas. En bedömning görs dock av alla anmälningar och en anmälan är alltid ett viktigt underlag för oss i vårt övergripande arbete mot diskriminering.

Hur går en anmälan till?

Anmälan ska vara skriftlig och innehålla ditt namn, adress, telefon, gärna e-postadress och namn på den myndighet, organisation, skola eller företag som anmälan gäller. Skriv också varför du tror att du har blivit diskriminerad eller missgynnad. Du kan skriva till DO på vilket språk du vill.

Du kan göra en anmälan bara om det är du själv som känner dig diskriminerad eller missgynnad. Om du är medlem i ett fackförbund och vill anmäla en arbetsgivare ska du i första hand vända dig till facket.

Mer om vad som går att anmäla och anmälningsblanketter finns på DO:s webbplats, www.do.se.

Hur löser ni diskrimineringstvister?

När DO får in en anmälan beslutar vi om ärendet ska utredas. DO kan efter utredning välja att driva ett ärende om diskriminering i domstol. I vissa fall leder en anmälan i stället till att man kommer överens om en förlikning mellan anmälaren och den anmälda parten. Även andra än DO kan föra en persons talan i diskrimineringstvister. Enligt Diskrimineringslagen har även fackförbund eller ideella organisationer som enligt sina stadgar har till uppgift att verka för medlemmarnas intressen möjlighet att föra en persons talan. Det är naturligtvis också möjligt att själv driva sin sak i domstol.

Är det något särskilt som är viktigt att tänka på om jag ska anmäla diskriminering?

Anmälan bör göras snabbt. Det får inte gå för lång tid mellan diskrimineringen eller missgynnandet och anmälan, eftersom ärendet riskerar att preskriberas, och det blir då för sent för DO att utreda det. Det är också viktigt att du som upplevt dig diskriminerad eller missgynnad dokumenterar händelserna så fort som möjligt och på andra sätt sparar information som senare kan användas som bevisning i ärendet.

Kan ni hjälpa till om det inte rör sig om diskriminering i juridisk mening?

Egentligen inte, det är i så fall på ett indirekt sätt. I DO:s uppdrag ingår utöver tillsynen av diskrimineringslagen också att verka för att diskriminering inte förekommer inom några områden av samhällslivet och att verka för allas lika rättigheter och möjligheter. När DO gör det syftar det givetvis till att minska diskrimineringen i samhället, men det är ett mer långsiktigt arbete.

Jobbar DO på andra sätt mot diskriminering och för mänskliga rättigheter?

I DO:s uppdrag ingår också att genomföra granskningar av skolors och arbetsgivares aktiva åtgärder mot diskriminering, samt att arbeta främjande vilket innebär att vi till exempel genomför utbildningar, erbjuder rådgivning och samverkar med andra nyckelaktörer inom området. DO genomför också analyser och rapporter som syftar till att visa på de diskriminerande strukturer som finns i samhället.

Fundera och samtala

- Är det något som överraskar och förvånar i intervjuerna?
- Finns det någon fråga ni skulle vilja ställa till DO eller en antidiskrimineringsbyrå?

Övning: Diskutera kring möjliga steg för att hävda sin rätt.

Gå tillbaka till fallen som ni analyserade vid träff 5. Samtala parvis eller i grupper om vilka steg den som upplever sig diskriminerad kan ta. Här finns utrymme för att fylla på med egna synpunkter om respektive fall och vad som händer. Eftersom vi inte har alla fakta finns inget facit till övningen. Poängen är att ni funderar och berättar för varandra hur ni resonerar.

Avslutande runda

Spana till nästa gång – för dig som har lust

Spana i media – tidningar, TV – efter berättelser som väcker tankar utifrån det vi talat om i dag. Ta med din spaning till nästa träff.